

THE VALORIZATION OF THE MUSICAL FOLKLORE FUND COLLECTED BY ETHNOMUSICOLOGISTS FLORIN BUCESCU AND VIOREL BÂRLEANU

Assistant Professor IRINA ZAMFIRA DĂNILĂ, PhD

"George Enescu" National University of Arts, Iași

SUMMARY

This paper aims to highlight the significant contribution of Iași folklorists Florin Bucescu (1936-2019) and Viorel Bârleanu (B. 1944) to the research of musical folklore in Moldavia, in the 7th-9th decades of the twentieth century. The broad research scope of the two authors mentioned addressed almost all categories of occasional and non-occasional folklore repertoire. As permanent collaborators of the folklore archive of Moldavia and Bukovina (founded in 1960 by folklorist and ethnologist Ion H. Ciubotaru), they took part in field research conducted in the area of Moldavia for about three decades. Their papers were published as stand-alone publications or as a musical illustrative part (an ethnomusicological study accompanied by folkloric anthology) within genre monographs signed by literary folklorists from the "A. Philippide" Institute of linguistic research and dialectology from Iași.

The folkloric collections gathered and studied by the two folklorists is invaluable in terms of the value and authenticity of the sonorous and written documents that they bequeathed to us, within the Folklore Archive of Moldavia and Bukovina in Iași and in the studies that they published in volumes or journals.

REZUMAT

Lucrarea de față urmărește să evidențieze contribuția determinantă a folcloriștilor ieșeni Florin Bucescu (1936-2019) și Viorel Bârleanu (n. 1944) la cercetarea folclorului muzical din Moldova, în deceniile 7-9 a secolului al XX-lea. Sfera de cercetare a celor doi autori menționați a fost una largă, abordând aproape toate categoriile de repertoriu folcloric ocazional și neocazional. În calitate de colaboratori permanenți ai Arhivei de Folclor a Moldovei și Bucovinei (fondată în 1960 de folcloristul și etnologul Ion H. Ciubotaru), au participat la cercetările în teren desfășurate în zona Moldovei timp de aproximativ trei decenii. Lucrările

lor au apărut ca publicații de sine stătătoare sau ca parte ilustrativă muzicală (studiu etnomuzicologic însoțit de antologie folclorică) în cadrul unor monografii de gen semnate de folcloriști literați de la Institutului de Cercetări Lingvistice și Dialectologie „A. Philippide” din Iași.

Patrimoniul folcloric cules și studiat de cei doi folcloriști este inestimabil prin valoarea și autenticitatea documentelor sonore și scrise pe care ni le-au lăsat moștenire, în cadrul Arhivei de Folclor a Moldovei și Bucovinei din Iași și în studiile pe care aceștia le-au publicat în volume sau reviste de specialitate.

Keywords

Ethnomusicological studies, musical folklore anthologies, archive, Moldavia

INTRODUCTION

This paper aims to highlight the significant contribution of Iași folklorists Florin Bucescu (1936-2019) and Viorel Bârleanu (B. 1944 -) to the research of musical folklore in Moldavia, in the 7th-9th decades of the twentieth century. In 1960, the folklore archive of Moldavia and Bukovina was established in Iași, at the initiative and under the coordination of the literary folklorist Ion H. Ciubotaru. As director of the archive, together with the members of the working team, he launched an extensive project of long-term ethno-folcloric research of the entire area of Moldavia. The results were remarkable and led to the completion of the “white area” on the map of Romania, in terms of knowledge of Moldavian folk customs and traditions.

FLORIN BUCESCU AND VIOREL BÂRLEANU - PORTRAIT SKETCHES

Florin Bucescu (1936-2019), teacher, priest, folklorist and Byzantinist, was born in the town of Broscăuții Noi, Storojinet region of interwar Northern Bukovina, the son of priest Casian Bucescu (1907-1986) and teacher Eufrosina Bucescu (1912-2006). He attended secondary and high school at “Eudoxiu Hurmuzachi” High School in Rădăuți (1946-1953), then graduated from the Orthodox Theological Institute in Bucharest (1953-1957), where he was taught by distinguished professors such as Teodor M. Popescu, Ioan Ghițescu and Dumitru Stăniloae, Ene Braniște, Alexandru Elian, Liviu Stan, Emilian Vasilescu, Anton Uncu,

Chiril Popescu, Nicolae Lungu a. o. Because his father, priest Casian Bucescu

was arrested and imprisoned between 1958-1963, during the difficult period of political purges instituted by the communist government of Gheorghe Gheorghiu-Dej, Florin Bucescu was expelled from the theological doctoral courses and was not able to serve as priest, but only as an unskilled worker and only later (from 1960 on) as a substitute teacher. Trying to redirect towards a secular career, in 1960 he was admitted to the “George Enescu” Conservatory of Music in Iași. This institution was abusively disbanded in 1950, after the education reform of 1948 and reopened ten years later, under the leadership of Rector Achim Stoia; it then went through a period of exuberant reorganization, revival and development. Although he was declared admitted following the admission contest, Florin Bucescu was subsequently rejected twice consecutively, due to his political record. Only from 1962 on was he able to enrol in the specialization of musical pedagogy, having the chance to be guided by a set of professors with a high musical training who then taught at the Iași institution: Achim Stoia (rector, teaching composition), Constantin Constantinescu (musical theory and solfeggio), Vasile Spatarelu (counterpoint and forms), Anton Zeman (harmony), George Pascu, Mihail Cozmei (music history), Gheorghe Ciobanu and Pavel Delion (musical folklore), Ion Pavalache and Virginia Spatarelu (conducting), Ion Baciuc (orchestration), Elena Cozmei and Cornelia Diaconu (sheet music reading). Naturally gifted for music and with a very receptive mind, Florin Bucescu managed to graduate the Conservatory with honours as valedictorian in 1967, which allowed him to hold, through national distribution contest, the position of music teacher at one of the most famous pre-university educational institutions in Iași, the “Costache Negruzzi” boarding high school. Here, for more than twenty years, he intensely trained numerous generations of students with great passion, dedication and pedagogical talent. They acquired solid musical knowledge and skills, along with a special love for classical music, and many of them became passionate concert goers in Iași. Even now, his former students remember with deep respect and admiration their music teacher, the great performances of folk customs organized at the beginning of the winter holidays, the rehearsals of various types of choir assemblies and the participation in many choir competitions resulting in national prizes; most of all, they remember the constant participation in the lesson or symphonic concerts of the “Moldavia” Philharmonic of Iași, which educated their sensitivity and unconditional love for the highest levels of the musical art.

In parallel with the teaching activity, Professor Florin Bucescu was concerned with research in the field of musical folklore, as a founding member, scientific researcher and permanent collaborator of the Folklore Archive of Moldavia and Bukovina, under the Coordination of the literary folklorist Ion H. Ciubotaru. He also conducted research in the field of Byzantine palaeography, studying musical manuscripts from documentary funds in Iași and working as an associate lecturer at the Conservatory in the

discipline Byzantine musical Palaeography (between 1978-1986 and 1992-1994). This interest for research had been informed and stimulated since his student years, when he benefited, along with other students, from the mentorship of ethnomusicologist and Byzantinist Gheorghe Ciobanu (1909-1997), distinguished researcher from the “Constantin Brăiloiu” Folklore Institute in Bucharest and associate professor at the “George Enescu” Conservatory in the 60s.

After 1990, Florin Bucescu opened up new professional avenues, both in the field of teaching and research, in which he had already accumulated an extensive experience. He also became a member of the clergy, first a deacon (in 1990) and then a priest (in 1996), as a moral restitution for the persecutions by the Communist regime that he had suffered during his formative years. Between 1995-2005 he had a remarkable teaching activity concerning psaltic music as a professor at the “Saint Basil the Great” Orthodox Theological Seminary established in Iași in 1995 by Patriarch Daniel Ciobotea. He trained several generations of valuable psalters and priests, who in turn, following the model of their mentor, continued to passionately activate in the musical and theological field. Florin Bucescu also taught music at the “Vasile Lupu” teacher training college in Iași, and starting 1992 he held the position of associate professor at the “George Enescu” Academy of Arts in Iași, teaching the disciplines psaltic music, Byzantine palaeography, music teaching methodology. In 1992 he proposed, initiated and laid the foundation of the study program “Religious music”, an initiative that provided the premises for the development of psaltic music education at university level, at national level, with valuable results in the long term. In 2002, the National University of Music in Bucharest awarded him the title of Doctor of Musical Arts, with the DMA research thesis *Psaltic song in Moldavian manuscripts – the 19th century*, coordinated by historiographer Professor Octavian Lazar Cosma. For the scientific merits of his doctoral thesis, after its publication, in 2009 he was awarded the “Ciprian Porumbescu” Prize, the highest distinction of the Romanian Academy for fundamental research and for the same work he was awarded the prize of the Union of Composers and Musicologists of Romania in 2010.

Professor Florin Bucescu officially retired in 2006, but continued to teach until 2011 and thus concluded a teaching and scientific activity extending over half a century (1960-2011), with outstanding results on multiple levels. In the didactic area he wrote the volume *Learning the chants of the Divine Liturgy* (Iași, 1998); in the musical-liturgical area he composed a *Liturgy in the third voice and choral adaptation for 2 and 3 equal voices* (in collaboration with Vasile Spătăreanu, Iași, 2006). Throughout his career he was awarded various distinctions such as: meritorious teacher (1983, 1985); third prize at the “Gavril Musicescu” festival of choral composition, first edition, Iași, 1988; First Prize for choral performance at national festivals and competitions of pupils and

students between 1978-1989; several first prizes for performances with the “Camerata” Chamber Choir of the Education Union (Iași). For his entire activity dedicated to religious music education, His Eminence Theophanos granted him the “Moldavian cross”, the highest distinction granted to laity.

During his studies at the “George Enescu” Music Conservatory in Iași, Florin Bucescu met Viorel Bârleanu, with whom he had a close friendship and professional collaboration throughout his career. **Viorel Bârleanu** was born in 1944 in Slobozia Pruncului, Suceava County, during the harsh period of the Second World War. He attended primary school in the town of Mânzești-Suceava, and then secondary and high school at the “Costache Negruzzi” boarding school in Iași, where his music teacher was Constantin Popescu, a musician of outstanding pedagogical virtues. Aspiring

to the noble profession of music teacher, he continued his training at the “George Enescu” Conservatory in Iași, graduating with very good results in 1967. He had the same beneficial guidance of the teaching staff at the Conservatory, musicians of high academic elevation, as Florin Bucescu, who was his colleague.

Viorel Bârleanu worked as a teacher at the most prestigious pedagogical institution in Iași, the former Teachers’ Training School at the end of the 19th century, which became a high school after the Second World War; today it is the “Vasile Lupu” Teachers’ Training College in Iași. He taught essential subjects in the specialized training of future teachers, such as vocal music, methodology, the history of music, musical folklore, choral ensemble. He has carried out an intense teaching activity for over four decades, with remarkable results, forming generations of well-trained music teachers endowed with love and dedication to know and promote the values of genuine folk music. He always urged them to collect folk songs from their rural native villages when they had the opportunity. He was awarded numerous awards at national level as conductor of choral ensembles of various types that he coordinated throughout his career. He was an accomplished teacher and musician and passionately worked with his students’ choir ensembles always with a mind for excellence and detail, in order to achieve a correct and expressive musical performance. He was also active in musical teaching methodology between 1976-1996 and worked as a teacher trainer and inspector, giving training courses for teachers and educators from Iași and Vaslui counties. He collaborated in the program “Modernizing humanistic

education” in the Republic of Moldova - Primary Education, organized by the International Center for Modern Languages in Iași (Chisinau, 1997). As he raised to the status of researcher in the field of folklore research, between 1979-1981 he was invited to collaborate as a university lecturer at the “George Enescu” Conservatory in Iași, to teach Ethnomusicology. For teaching purposes, to refresh the school repertoire, he wrote and published important volumes: *Vesel, soarele răsare* [The sun merrily rises] (a collection of children’s songs, Iași, 1994), *Înger, îngerășul meu* [My little angel] (school prayers, Iași, 1996), *Strop de ler* (carols, songs of the star, New Year’s wishes and the traditional winter song “The plough” in 2 or 3 voices, in collaboration with Viorel Munteanu, published in Iași, 2000), which was awarded the prize of the Union of Composers and Musicologists of Romania in 2001. For his tireless and meritorious teaching activity, Viorel Bârleanu was granted the title of Meritorious Professor in 1977 and 1987 and was also awarded the Recognition award by His Grace Daniel Ciobotea, Archbishop and Metropolitan of Moldavia and Bukovina (2000).

The collaboration between Florin Bucescu and Viorel Bârleanu was a special one and was born out of their common passion: the boundless love and respect for the art of the folk creator. Their genuine friendship, the respect and trust between them contributed to the success of this collaboration. The compatibility between them was thorough: “they confided to each other, they got indignant together, burst into laughter simultaneously, and as they spoke – more than once – one began the sentence and the other finished it.” (Ciubotaru, 2011: 36)

Fig. 1. Florin Bucescu and Viorel Bârleanu – colleagues and lifelong friends

They had no rival in the field work of collecting folklore. Both were born in the countryside, they knew very well the mentality of the people from the country and knew how to communicate with them, in order to make them feel at ease and thus to make them easily reveal to them the songs, humorous calls and everything they knew about the customs common in that locality. They often also got involved in the household chores of those they were going to interview, helping them so that they would have more time for the interview.

Each of them painstakingly transcribed several thousand folk songs, not sparing their time and health and working until late at night. They were passionately involved in all stages of research, driven by their inner calling, taking over tasks they believed to be their mission. The two friends were supported by their families, without whom they could certainly not have had these scientific achievements. In this regard, Maria Găleată (1940-2014) attended the Conservatory in the same group as Florin Bucescu, then became his wife and a dedicated mother of the three children of the family, being also a dedicated music teacher; she understood the real passion for folklore of the two colleagues and friends and supported her husband constantly and unconditionally, taking over the administrative aspects and the household chores, also devoting her time to raising the three children of the family; she also transcribed from drafts thousands of phonograms, thus helping them effectively in carrying out their research projects.

Only in this way can their great capacity to work be explained, both as professors and as scientific researchers, permanent collaborators of the Institute, which they performed as volunteers. It should be mentioned that, during the communist period, music teachers from schools and highschools, especially those who worked in prestigious institutions, had to work many unpaid overtime hours, far above the basic norm, in order to ensure the necessary preparation for the participation of students in choral ensembles of various types in the *Cântarea României* [Singing and praising Romania] festival, but also in cultural events organized on different occasions during the school year.

Although they had a busy programme at the high schools where they taught, Florin Bucescu and Viorel Bârleanu managed to successfully conduct their laborious research work, both the field work (held most often during the summer holidays) and the musical transcription, analysis and writing of ethnomusicological studies that accompanied the musical anthologies.

As shown by Ion H. Ciubotaru - coordinator of the folklore archive of Moldavia and Bukovina - in a text dedicated to Professor Priest Florin Bucescu's 75th anniversary, the academic path of the two ethnomusicologists from Iași was not easy, as in the formative years they did not have extensive specialized guidance that would allow them to learn all the researcher's "trade secrets" and after they were hired as teachers, they did not have a

schedule that would allow for research activities. Despite these impediments, through collaboration with the team of ethnologists of the Institute and through hard work and self-improvement, under the guidance of the director of the Archive, they gradually managed to establish themselves as highly appreciated specialists in the field of musical folklore studies in Moldavia. “Taking their call as ethnomusicologists seriously, Florin Bucescu and Viorel Bârleanu would gradually become highly appreciated by most of their colleagues. Their scientific contributions were received with great interest, some of them were reviewed favourably in authoritative studies. From one stage to another, their activity within the team of Iași ethnologists (of the Institute, o.n.) became more visible. They would go on field trips, transcribe songs from tapes, create a fund of phonograms, write specialized works, participate in local or national colloquia and scientific events, etc. And, it must also be added, all this work was carried out without any type of emoluments.” (Ciubotaru, 2011: 35).

At the end of this portrait section, instead of conclusions, we insert another relevant testimony, belonging to the director of the archive, Ion H. Ciubotaru, about the way the two worked together, always managing to achieve optimal results: “I have witnessed them in difficult moments when they were writing studies, I have seen them captivated by one idea or other, apparently unable to give up their own opinions and yet miraculously finding the most appropriate solution for solving the problem under debate. Seeing so many times how naturally they complemented each other, it would be impossible for me to say that the contribution of one was more important than that of the other. It is also why I decided that the order of signatures at the head of the studies they wrote should alternate.” (Ciubotaru, 2011: 37)

ETHNOMUSICOLOGICAL BIBLIOGRAPHIC HIGHLIGHTS AUTHORED BY FLORIN BUCESCU AND VIOREL BÂRLEANU

The main area of research of the folklorists Florin Bucescu and Viorel Bârleanu was the general one suggested and followed step by step by the research team of the Institute, under the coordination of Ion H. Ciubotaru: prospecting the area of Moldavia from an ethno-folkloric perspective and highlighting the main folklore categories and their specific characteristics. The works of the two ethnomusicologists appeared as stand-alone publications or as a musical illustrative part (ethnomusicological study accompanied by folklore anthology) within genre monographs signed by literary folklore specialists from the “A. Philippide” Institute of Linguistic Research and Dialectology of Iași.

Here is the selected list of publications by the two folklore specialists:

- Bucescu, Florin & Ciubotaru, Silvia & Bârleanu, Viorel, *Bătrâneasca – doine, bocete, jocuri din ținutul Rădăuților* [Bătrâneasca – doinas, laments, dances

from the Rădăuți area], *Caietele Arhivei de Folclor* [Folklore Archive Notebooks], vol. I, “Al. I. Cuza” University, Iași, 1979.

- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel, *Stiluri de strigat în Moldova* [Styles of rhythmic shouts in Moldavia], in Ciubotaru, Silvia, *Strigături din Moldova* [Shouting (during dancing) in Moldavia], *Caietele Arhivei de Folclor* [Folklore Archive Notebooks], vol. IV, “Al. I. Cuza” University, Iași, 1984, pp. 405-455.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel, *Anexa cuprinzând principalele tipuri melodice de colindă din Moldova* [The appendix containing the main melodic types of carols from Moldova], in Lucia Cireș, *Colinde din Moldova* [Carols from Moldavia], *Caietele Arhivei de Folclor* [Folklore Archive Notebooks], vol. V, “Al. I. Cuza” University, Iași, 1984, pp. 315-333.
- Bârleanu, Viorel & Bucescu, Florin, *Caracteristici ale melodicii baladelor din Moldova* [Features of ballad melodies in Moldavia], in Lucia Berdan, *Balade din Moldova* [Ballads from Moldavia], *Caietele Arhivei de Folclor* [Folklore Archive Notebooks], vol. VI, “Al. I. Cuza” University, Iași, 1986, pp. 302-343.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel, *Aspecte ale melodicii cântecului funerar din Moldova* [Aspects of funeral song melodies in Moldavia], in Ion H. Ciubotaru, *Folclorul obiceiurilor familiale din Moldova* [The folklore of family customs from Moldavia], *Caietele Arhivei de Folclor* [Folklore Archive Notebooks], vol. VII, 1986, pp. 387-443.
- Bârleanu, Viorel & Bucescu, Florin, *Melodii de joc din Moldova* [Dance melodies from Moldavia], *Caietele Arhivei de Folclor* [Folklore Archive Notebooks], vol. IX, “Al. I. Cuza” University, Iași, 1990.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel (1991). *Folclorul muzical* [Musical folklore]. In Ciubotaru, Ion H., *Valea Șomuzului mare. Monografie folclorică* [The valley of Șomuzul mare. Folkloric monograph], *Caietele Arhivei de Folclor* [Folklore Archive Notebooks], vol. XI, pp. 233-354. Iași: “Al. I. Cuza” University – Romanian Academy, Iași Branch.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel, *Vechea doină bucovineană din ținutul Rădăuților* [The old Bukovina doina from Rădăuți area] (I and II), study and collection in “*Analele Bucovinei*”, a journal of the Romanian Academy, The “Bukovina” Research Centre in Rădăuți, Year VI/1/1999, pp.119-140 and Year VI/2/1999, pp. 407-444.
- Florin Bucescu, *Folclorul muzical – studio etnomuzicologic și colecție muzicală* [The musical folklore – ethnomusicological study and musical collection], in Ion H. Ciubotaru, *Catolicii din Moldova. Universul culturii populare* [The Catholics in Moldavia. The universe of folk culture], vol. III, *Poezia obiceiurilor tradiționale. Literatura obiceiurilor populare* [The poetry of traditional customs. The literature of folk customs], Presa Bună, Iași, 2005, pp. 439-525.

Their authored volumes represented fundamental research regarding the *Bătrâneasca* [Old people’s dance] style in the Rădăuți area (Iași, 1979) and the dance pieces from all over Moldavia (Iași, 1990).

Bătrâneasca – doine, cântece, bocete din ținutul Rădăuților. Monografie, the authors’ first volume (Iași, 1979), was a monograph published as the first issue of the series *Caietele Arhivei de Folclor* [Notebooks of the Folklore Archive], a reputed publication of the “Al. Phillipide” Institute of

Dialectological and linguistic research, which over the two decades since it was published has been especially appreciated, both nationally and internationally. *Bătrâneasca* represented the result of continuous research, about 50 localities from the Rădăuți depression being investigated over a decade. The project started naturally. As young students, the two young researchers native of Bukovina wanted first of all to know the musical folklore of their native area better, therefore they collected first sporadically, and then systematically, songs from the area of Rădăuți. As they showed some samples to ethnomusicologist Gheorghe Ciobanu, their folklore teacher, he appreciated their value and encouraged them to continue their research, because the collected songs had specific musical features of archaic folklore, namely those of the old *doina* song from Rădăuți. Indeed, further research confirmed the idea that “what they had been following assiduously for several years was not just an old song, but a *unitary melodic style*, specific to the north-eastern point of Suceava County, known in the area as *Bătrâneasca*. It is a slow rhythm, apparently invariable song, which accompanies poetic lament texts, lullaby songs, ballads and actual songs, and when it is rhythmic it is also associated to vocal dance pieces. It also occurs in a number of independent instrumental pieces.” (Ciubotaru, 2011: 32-33). The research was conducted in accordance to interdisciplinary principles, since besides the musical part, the literary part was also considered, which was addressed by the literary folklore specialist Silvia Ciubotaru. She researched the lyrics, which are crucial in understanding folklore; this is an element “without which the music correlated to that archaic style of singing would not have thrived to such an extent” (Ciubotaru, 2011: 33); she was also in charge of the complete phonetic transcriptions and their analysis.

When the paper was published, ethnomusicologist Gheorghe Ciobanu said: “The value of the material, both artistically and scientifically, is indisputable.” (Muzica Journal, March, 1980, p. 33) From the authors’ point of view, the volume *Bătrâneasca* is important not only because it presents “for the first time the archaic *doina* from the Rădăuți depression, the Bukovina area, but also because *this doina melody type represents a unitary musical style that pervades almost the entire repertoire in the area: the actual song, the epic song, the lullaby, the dance song, the dance, and the lament.*” (Bucescu, Bârleanu, 2011: 161).

Due to the heritage value for the Bukovina area, this volume was reissued under the title *Archaic musical style from Rădăuți County* in 2013 in Suceava, at the initiative of ethnomusicologist PhD Constanta Cristescu from the “Bukovina” Cultural Center in Suceava. Unlike the first issue in which the literary part was also considered, the 2013 one focuses primarily on the musical part, being a completely revised version of the ethnomusicological study, with the musical collection augmented. The latter includes the computerized music sheets to which the full texts transcribed in the language

of the area were attached to each piece, but without the use of phonetic signs, for increased ease of reading and comprehension.

The revised ethnomusicological study is organized addressing important aspects such as: the area where it can be found, musical records, functions of the melodic features, various language elements (melodic features with scales, ambitus, cadences, recitatives and spoken passages, rhythmic and architectural form, verse-melody ratio), particular aspects grouped by genres, performance-creation, the *Bătrâneasca* style in relation to musical genres from neighbouring areas, Conclusions, References. Regarding the melodic features of the pieces, for example, the authors find that the scales characteristic of the *Bătrâneasca* melodies are characterized by *ὀλιγοχορδία* (*paucitas chordarum*). Three pre-pentatonic systems predominate (anemitonic tritones A-F#-E, anemitonic tritones A-G-E and minor trichords G-F#-E), which generate the other *ὀλιγοχορδία* scales present in the melody of the *Bătrâneasca* song. The preferred intervals in terms of the musical scales are the minor third (A-F # or G-E), the major second, and the perfect unison in recitatives. (Bucescu & Bârleanu, 2013: 24-26). Recitatives are another essential element in this type of music, which render the *parlando* character. Some *doinas* consist of a two-stage chain of recitatives, with or without melodized passages. Recitatives can be rendered in steps such as E, A, B, G and less often on F#. Of these, those on step I (E) are the most widely spread (Bucescu & Bârleanu, 2013: 40). Spoken passages, which lie at the boundary between spoken and sung sound, “are used out of an expressive necessity and aim to enrich expressiveness through timbral variation.” (Bucescu & Bârleanu, 2013:47). Both manners of performance, recitative and spoken, can merge during the same phrase, creating the specific recitative atmosphere of the *Bătrâneasca* song. In terms of rhythm, the *parlando-rubato* rhythmic system stands out especially in the solo genres (*doina*, lament, slow-rhythm actual song) and measured rhythm, even of the *ostinato* type – for the group pieces (nuptial songs such as the bride’s song, the song addressed to the best man, etc.). The section on rhythm is accompanied by musical examples (as is each of the text parts of the study describing the elements of musical language), consisting of the rhythmic patterns of the various genres, starting from *doina* or *doina*-style songs and up to the songs in measured (*giusto*, *aksak*, *divisionary*) rhythm (2013: 48-58)

The musical collection in the volume includes 230 songs organized by genres and according to the manner of performance: vocal – *doinas*, songs, laments on the one hand, and instrumental – in *rubato* and dance style on the other. It represents the central part of the volume, because it contains old songs, collected straight from the source, of great heritage value, which can serve as models for today’s performers, so that the style of the *Bătrâneasca* is still preserved. Unfortunately, this volume, as well as most of the folklore collections published by specialists in the country is not used by singers, but

most often only arouse the interest of researchers. The general public, the stage performers and often even the teachers and instructors of folkloric ensembles do not know them or find them difficult to reach, given that the circulation of such specialized publications is quite small, but especially because it is very difficult to recreate the folkloric melody from the score only, as they are normally learned orally. Personally, as a professor at the “George Enescu” National University of Arts in Iași and coordinator of the “Floralia” ensemble of this institution, I often use the songs from the folklore collections, both in folklore classes and in rehearsals, for concerts held in order to promote the old Romanian folklore to the public of Iași. See Ensemble “Floralia” (2018) in the references.

The audio CD attached to the volume increases the value of the reissued edition, compared to the first. It contains 53 archive musical examples falling in the following categories: vocal *doinas* with lyrical text; vocal *doinas* with epic text; *doinas* and lullabies; *doinas*, songs and rhythmic shouts in verses at weddings; non-occasional songs; vocal laments and instrumental pieces for funerals; instrumental *doinas*; instrumental dance pieces. The music recordings on the CD cover the entire repertoire specific to the *Bătrâneasca* style, and so they are samples of genuine performance of the *doina* style from the Rădăuți area; those interested can listen to them and thus be inspired to sing them as close as possible to the original. The authors consider that “the manner of singing shows that the melodic elements of the *Bătrâneasca* are born from the living language used by the locals. A special colour in singing is given by the manner of uttering the recitatives and spoken passages” (Bucescu & Ciobotaru & Bârleanu, 1979: XLIV). Rhapsodist Aglaia Baimacean from Straja village, Suceava County is given special appreciation; she is in possession of a very rich and old repertoire, but is equally a writer of texts and songs in *Bătrâneasca* style. Among the notable songs on the CD, performed by this rhapsodist, the vocal *doina* with the lyrical text *Mândră, mândrulița mea* [My beloved lass] can be mentioned, for example; it was recorded in 1971, when the singer was 69 years old (Track 8 on the CD attached to the volume *The archaic musical style from Rădăuți area*). “Her performing style stands out for its simplicity and expressiveness. During the performance she builds her melody especially with the help of recitatives on the first and fourth steps (E, A), with spoken passages, of variable size, with a small number of melodic recitatives interwoven with phrases structured on small melodic formulas. (...) Her songs reveal the high artistic level of folk creation existing in *Bătrâneasca* of the Rădăuți area.” (Bucescu & Bârleanu, 2013: 73)

Another relevant example of instrumental performance of a song in measured rhythm is *Bătrâneasca* collected from the Bilca village, from 83-year-old performer Ilie Mihail, on a small pipe without a stop; the song was collected in 1969 (Track 49 on the CD). It highlights Ilie Mihailă's colourful and expressive performance, with a supple ornamentation, with guttural

accompaniment, specific to the old manner of playing the Moldavian pipe without a stop.

♩ = 88 Bilca, Sv.

Fluier

Hang sempre

The musical score consists of ten staves of music. The first staff is labeled 'Fluier' and includes the tempo marking '♩ = 88' and the title 'Bilca, Sv.'. Below the first staff is the instruction 'Hang sempre'. The music is written in a single melodic line on a treble clef staff with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. The melody is characterized by a continuous eighth-note pattern, often grouped in pairs. Various musical ornaments are used throughout, including slurs, accents, and trills. The piece concludes with a double bar line on the tenth staff.

Fig. 2. *Bătrâneasca*, Ilie Mihaila, Bilca-Suceava (Bârleanu & Bucescu, 2021: 332)

The work is impressive through the value of the musical material included, but also through the thoroughness of the ethnomusicological study. It was written using the highest academic standards and describes the features of musical language specific to the *Bătrâneasca* style in a synthetic, clear, coherent manner, with relevant musical examples. The connections

established by the authors between this genre's repertoire and other related musical styles are also very interesting.

The second volume by the two authors, *Melodii de joc din Moldova* [Dance music from Moldavia], edited as the ninth volume of the Folklore Archive Notebooks, was published in Iași in 1990. It is a large-scale work, totalling 554 pages, consisting of an *Introductory Study* (pp. 1-65), an *Anthology* (pp. 67-502), and *Source of materials included* (pp. 503-554). The work was highly appreciated by specialists, both those from Iași ("the volume /.../ is exemplary research, unique in the specialized literature on the choreographic music from this part of the country." (Ciubotaru, 2011: 36) and from the rest of the country. Here is a short excerpt from the review by ethnomusicologist Speranța Rădulescu: "Impressive in size (500 pages) and comforting in its content, it is structured around a corpus of almost 800 musical pieces, transcribed according to all visual appearances, correctly and in detail. /.../ the presentation of the «types» of dances constitutes, in my opinion, Mr. Viorel Bârleanu's and Mr. Florin Bucescu's richest theoretical contribution. Relying on an excellent knowledge of Moldavian folklore, the two authors bring together the names, musical particularities and choreographic particularities and reveal congruences and disappearances between the plans. From the set of definitive congruences, they identify the parameters and at the same time the criteria for establishing the categories of dances." (Rădulescu, 1990: 15-16).

Due to the intrinsic value for the Moldavian heritage, the ninth volume of the folklore Archive notebooks was reissued in 2021, under the title *Melodii instrumentale de joc din Moldova* [Instrumental dance songs from Moldavia] at Editura Muzicală Publishing House in Bucharest, as a result of the initiative and generous support of ethnomusicologist PhD Constanța Cristescu (through the Bukovina Cultural Center in Suceava), who also supported the reissuing of the first volume, as mentioned above. It was my honour and responsibility to take care of this second edition of *Melodii de joc din Moldova* [Dance music from Moldavia, a mission that turned out to be far from easy, especially because of the size of the musical collection, which had to be digitalized (no less than five typists contributed to this difficult operation) and had to have the layout adapted. However, I had the great pleasure to collaborate in editing this volume with Mr. Viorel Bârleanu, who made the necessary additions and corrections.

The 2021 version has a larger number of pages (648), the difference resulting from the digitalization of the music sheets, as well as from the reorganized tabulated form of the final section of the book with the title *The provenance of the materials included*. This was renamed "Alphabetical index of dances included in the anthology, with reference to the catalogue number in the folklore archive", as the tabulated restructured form was necessary for easier viewing of and access to this information. The *Introductory study* is

organized in two parts. The first part, entitled “Historical considerations”, presents the state of dance pieces research from a critical evolutionary perspective. Some welcome additions were also made and some updates added by reviewing the titles of folklore collections published after 1990 (the year of the first edition) containing dance pieces; they were accompanied by pertinent observations on their content and methodological organization/approach. From this class of folklore collections, the work of George Sîrbu stands out, namely *Folclor muzical instrumental din Moldova* [Instrumental musical folklore of Moldavia. The Area of Bacău] (Iași, 2003) and especially that of Constanța Cristescu in the volume *Folclor muzical din Bucovina* [Musical Folklore from Bukovina], vol. II and III (Suceava, 2017). Both contain valuable musical material and use a scientific, professional approach.

The second section of the *Introductory study* is also its central part and presents the characteristics of the dances; this is an original approach, a first for the area of Moldavia. The dances are classified first according to the criterion of their circulation as follows: dances performed throughout Moldavia (five dances: *Bătuta*, *De doi*, *Hora*, *Rusasca*, *Sârba*), dances with a circulation restricted to some areas (distributed across the various ethno-traditional areas of Moldavia – nine such dances were identified: *Arcanul*, *Bătrâneasca*, *Burduiul*, *Chinidia*, *Ciobănașul*, *Ciobăneasca*, *Corăgheasca*, *Huțulca*, *Triilișești*), and those of local circulation (restricted to 1-2-3 neighbouring localities, there are over 300 local dances of various names). Each dance in the categories mentioned is then described in turn from a musical perspective, but also with some references to the specific choreography, which ensures a better understanding of the orchestral phenomenon, with its syncretic nature. A special mention should be made in the case of the classification of dance pieces of local circulation. Following the analysis of these types of dance pieces, the authors identified five subcategories: 1. Dance pieces that display melodic and choreographic similarities to dance pieces of a general circulation; 2. Dance pieces that come from the occasional New Year's and family cycle repertoire; 3. A narrower group of dance pieces that share common features with some zonal pieces of the same class; 4. Dance pieces whose main characteristics come from asymmetrical rhythms, changes in tempo or meter, as well as some choreographic peculiarities; 5. Dance pieces in which assimilated intonations can be recognized, as a result of the contacts between Romanians and neighbouring peoples. (Bârleanu, Bucescu, 2021: 60). It should also be noted that in the revised version of the volume, each dance piece is exemplified by a score from the anthology.

The corpus of pieces in the anthology is extensive, comprising 792 melodic types, selected according to genre, musical structure, choreographic and aesthetic criteria from about 3000 phonograms transcribed by the two ethnomusicologists. For this project, however, about 4-5000 musical pieces were used as documentary material, which had been collected over more than

twenty years by the entire team of specialists involved in the ample projects, consisting of: Larisa Agapie, Lucia Berdan, Viorel Bârleanu, Constantin Bostan, Florin Bucescu, Silvia Chiper, Lucia Cireș, Ion H. Ciubotaru, Silvia Ciubotaru, Mircea Fotea, and Ștefan Popa.

The end of the volume provides information on the provenance of the musical materials, which was renamed “Alphabetical Index of the dance pieces included in the Anthology, specifying the catalogue number in the Folklore Archive”, as mentioned above; an element of novelty is the presence of an Annex in tabulated form, entitled “Dance pieces selected with a view to a recorded audio CD”. Included in each of the three categories of dance pieces classified according to the circulation criterion are some illustrative pieces; relevant information is provided for their identification both in the anthology and the catalogue number in the archive, metronomic speed, locality, county and the instrument used to play it. The appendix was designed to assist in the selection of the musical pieces needed for an illustrative CD attached to the book, which unfortunately, for reasons beyond the will of the authors, could not be completed. Perhaps in future “in a brighter and more generous academic world”, this will also be possible, as the initiator and researcher in charge of the project, ethnomusicologist PhD Constanța Cristescu said in the Preface to the volume.

It is certainly desirable to have this genuine Moldavian musical treasure back into circulation. Virtually every piece of the 792 included represents in itself a genuine musical gem, even if it may have the most compact size, of only 8 bars; each piece is a quintessence of the deep musical thinking of the simple country people fond of beauty and connoisseurs of ancient folk traditions. The potential of these songs is very high, they can be used in any context that implies a musical illustration of the Moldavian dance, which stands out through its energy, beauty, melodic inventiveness and dynamism. The unique value of the pieces in the volume under discussion were tested with the “Floralia” ensemble that I coordinate. A number of five dance pieces from Bukovina were rehearsed and then performed on stage by a small band of the *taraf* type (pipe, violin, bass, drum) accompanied by appropriate vocal calls taken from Silvia Ciubotaru’s volume (1984). Both in the rehearsals with the students and the instrumental collaborators, and in the performances of the “Floralia” ensemble, the atmosphere was engaging; the pieces and calls had an extraordinary effect on both the performers and the audience. See Ansamblul „Floralia” / “Floralia” Ensemble (2018) in the references.

Apart from the two remarkable volumes, Florin Bucescu and Viorel Bârleanu also conducted other ethnomusicological synthesis studies that address the main occasional and non-occasional music genres in Moldavia. The limited printing space of the present paper and the vastness of the material concerned allow only for a brief review and not an analysis of the entire set of

studies by the two authors. They also published musicological materials on the funeral genres (the lament and the wake song from Moldavia); the Rădăuți and Șomuzul Mare area were mostly investigated regarding the nuptial genres. The musical characteristics of the actual song from the Bukovina area were revealed based on the repertoire collected from Valea Șomuzului Mare (Suceava County). Also, a large number of types of ballads from Moldavia were collected, transcribed and analyzed (as published in the volume *Balade din Moldova* [Ballads from Moldavia] by the literary folklorist Lucia Berdan in the section *Musical folklore*). This was a particularly important discovery that provided new information on the types of ballads existing in this region. Another success of the two folklorists was the study entitled *Stiluri de strigat din Moldova* [Styles of rhythmic shouts from Moldavia] (Ciubotaru, IV, 1984). The Iași folklorists managed “to highlight the rhythmic-melodic aspects of the traditional shoutings from the Moldavian area, in a comparative research paper of a large number of pieces, the most significant of which were gathered in a small collection.” (Bucescu & Bârleanu, 2011, p. 170). The study is a first in terms of shoutings, at least in the area of Moldavia, if not at national level.

Another important step in the development of the vast research project of the area of Moldavia, carried out at the “Al. Philippide” Institute of Linguistic Research and Dialectology of Iași, to which the two ethnomusicologists contributed, is also the fifth volume of the Notebooks of the Folklore Archive series, entitled *Colinde din Moldova* [Carols of Moldavia] (Iași, 1984) authored by literary folklorist Lucia Cireș. In the literature it was often stated about this important occasional genre of ancient origins that in Moldavia it would be poorly represented. The research undertaken by the team of specialists of the Institute refutes this, because during the almost three decades of systematic collection, an important number of carols were discovered, of varied literary and musical themes. Thus, the conclusions of researcher Lucia Cireș at the end of the study *Colinda în Moldova* [The Carol from Moldavia] highlights the existence of two important areas regarding the carolling custom in Moldavia: “a southern area, perhaps transitional between Muntenia and Moldavia, with specific peculiarities of the Lower Danube, in which carolling has a more archaic character (performed by groups of lads rigorously organized who go carolling to all the houses – the carols are pieces of a secular repertoire, performed antiphonally), and a northern area similar in many respects to Northern Transylvania (carols performed by mixed groups, not previously organized, differentiated only by age, performing a repertoire which is mainly apocryphal), sharing elements with the custom as performed by Ukrainians.” Between the two areas mentioned, she claims, “there is also a central area, with the most dissolute forms, with areas where the custom is completely absent or sporadic (...) Here the male bands are entirely absent, carolling occurs only around, or on New Year’s Eve, when the

bands are only female and the repertoire is not varied, especially on religious or bookish themes". This intermediary zone "coincides with that of the highest frequency and variety of folk theatre forms". (Cireş, 1984: LXVII-XVIII)

The musicological contribution of folklorists Florin Bucescu and Viorel Bârleanu to the fifth volume of the Folklore Archive Notebooks consisted in the publication of 72 melodic types of carols in the Annex of the volume. These were selected from a much larger number of transcribed carol songs. Unfortunately, for reasons of lack of editorial space, the two ethnomusicologists did not have the opportunity to publish a musicological study on the carols of Moldavia, this will perhaps be done by other researchers in the future. The two ethnomusicologists claim that "the discovery and publication of the carol melodic types represents a first for the area of Moldavia" which "allows for a correlation with carols from other Romanian folklore areas" (Bucescu & Bârleanu, 2011:172).

The methods used by the two authors are those established in ethnomusicology in the second half of the 20th century, starting especially from the model offered in his studies by Gheorghe Ciobanu, who was their professor and who suggested to them to research the old folk music in the Rădăuți area and encouraged them in this project. The success thus acquired was the first step in their ethnomusicological career. In their studies Florin Bucescu and Viorel Bârleanu used solid prior information, based on documents taken from old collections; they were often successful in discovering the origin of certain songs by using the comparative method. Throughout their career, the two folklorists showed a refinement of the ethnomusicological style, present in more coherent, concise syntheses, with constant references to particular musical examples. Like Gheorghe Ciobanu, the ethnomusicologist, or Ion H. Ciubotaru, the reputed literary folklorist and ethnologist, in their studies the two ethnomusicologists from Iași Florin Bucescu and Viorel Bârleanu use an adequate musical terminology, but without forced borrowings from other fields, with a high degree of comprehensibility. This was conducive to an exemplary musicological discourse that was clearly and concisely phrased and raised an interest in specialists, connoisseurs and generally in lovers of Romanian folklore.

CONCLUSIONS

1. The topic approached by Florin Bucescu and Viorel Bârleanu in the field of ethnomusicology is a particularly valuable one since in their studies they covered the uncharted territories on the ethno-folkloric map of Romania.
2. The volumes *Stilul musical arhaic din ținutul Rădăuților* [*The Archaic Musical Style from Rădăuți Area*] and *Melodii instrumentale de joc din Moldova* [*Instrumental dance pieces from Moldavia*] represent fundamental research papers presented in highly original monographs. They can be considered true written and audio archives, which can be successfully

- used for present-day learning and reinterpreting old peasant music collected straight from the source.
3. The studies address the main occasional and non-occasional musical genres and they are accompanied by relevant musical anthologies.
  4. The musicological style of the two folklorists is remarkable for its clarity, brevity, coherence, and the use of a specialized vocabulary, yet without unnecessary preciousness.
  5. The potential for capitalization of the musical studies and anthologies, from both a scientific and a performative point of view is significant, unfortunately, however, it has been too little explored and used to date.

Over three decades, through their passion and hard, often unpaid work in the field of collecting folklore and writing ethnomusicological studies, Florin Bucescu and Viorel Bârleanu managed to capture the folklore performed by peasant performers from Bukovina and Moldavia, thus contributing to the development of Romanian folklore studies at national level in the second half of the 20th century. They were exemplary researchers dedicated to their work, and at the same time, human models worthy of following. The two folklorists will remain in the history of Romanian ethnomusicology for having established a documentary fund of great heritage value, which will undoubtedly be an impressive source of information and inspiration for future generations.

VALORIFICAREA FONDULUI MUZICAL FOLCLORIC CULES DE ETNOMUZICOLOGII FLORIN BUCESCU ȘI VIOREL BÂRLEANU

Cuvinte cheie

Studii etnomuzicologice, antologii muzical-folclorice, arhivă, Moldova

INTRODUCERE

Lucrarea de față urmărește să evidențieze contribuția folcloriștilor ieșeni Florin Bucescu (1936-2019) și Viorel Bârleanu (n. 1944) la cercetarea folclorului muzical din Moldova, în deceniile 7-9 a secolului al XX-lea. În anul 1960, la Iași s-a înființat Arhiva de Folclor a Moldovei și Bucovinei, la inițiativa și sub coordonarea folcloristului literat Ion H. Ciubotaru. În calitate de director al arhivei, împreună cu membrii echipei de lucru a lansat un proiect amplu de prospectare etnofolclorică, pe termen lung, a întregii zone a Moldovei. Rezultatele au fost remarcabile și au condus la completarea „petelor albe” de pe harta țării, în ceea ce privește cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor folclorice moldovenești.

FLORIN BUCESCU ȘI VIOREL BÂRLEANU – SCHIȚE DE PORTRET

Florin Bucescu (1936-2019), profesor, preot, folclorist și bizantinolog, s-a născut în localitatea Broscăuții Noi, regiunea Storojineț din Bucovina de Nord interbelică, ca fiu al preotului Casian Bucescu (1907-1986) și al învățătoarei Eufrosina Bucescu (1912-2006). A urmat studiile gimnaziale și liceale la Liceul „Eudoxiu Hurmuzachi” din Rădăuți (1946-1953), apoi a absolvit cursurile Institutului Teologic Ortodox din București (1953-1957), unde a avut profesori de renume precum: Teodor M. Popescu, Ioan Ghițescu și Dumitru Stăniloae, Ene Braniște, Alexandru Elian, Liviu Stan, Emilian Vasilescu, Anton Uncu, Chiril Popescu, Nicolae

Lungu ș.a. Deoarece tatăl său, preotul Casian Bucescu a fost arestat și închis între 1958-1963, în dificila perioadă de epurări politice instaurată de guvernul comunist al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, Florin Bucescu a fost exmatriculat de la cursurile doctorale teologice, neputând profesa apoi ca preot, ci doar ca muncitor necalificat și de-abia ulterior (din 1960), ca profesor suplinitor. Încercând să se reorienteze spre o carieră laică, în 1960 a dat admitere la Conservatorul de Muzică „George Enescu” din Iași. Această instituție a fost desființată abuziv în 1950, după reforma învățământului din 1948 și s-a redeschis după un deceniu, sub conducerea rectorului Achim Stoia, traversând apoi o efervescentă perioadă de reorganizare, revigorare și dezvoltare. Deși a fost declarat admis în urma concursului de admitere, Florin Bucescu a fost ulterior respins de două ori consecutiv, din cauza dosarului politic. De-abia din anul 1962 a putut să se înmatriculeze la specializarea Pedagogie Muzicală, având șansa de a fi îndrumat de o pleiadă de profesori cu o înaltă pregătire muzicală care predau atunci la instituția ieșeană: Achim Stoia (rector, Compoziție), Constantin Constantinescu (Teorie și Solfegii), Vasile Spătărelu (Contrapunct și Forme), Anton Zeman (Armonie), George Pascu, Mihail Cozmei (Istoria muzicii), Gheorghe Ciobanu și Pavel Delion (Folclor muzical), Ion Pavalache și Virginia Spătărelu (Dirijat), Ion Baci (Orchestrație), Elena Cozmei și Cornelia Diaconu (Citire de partituri). Având o înzestrare muzicală nativă și o capacitate de asimilare superioare, Florin Bucescu a reușit să absolute meritoriu Conservatorul în anul 1967, ca șef de promoție, ceea ce i-a permis să se titularizeze, prin concurs de repartizare națională, pe postul de profesor de muzică la unul dintre cele mai renumite instituții de învățământ preuniversitar din Iași, Liceul Internat „Costache Negruzzi”. Aici a desfășurat,

timp de mai bine de două decenii, cu multă pasiune, dedicare și talent pedagogic, o intensă activitate de formare muzicală, de cel mai înalt nivel, a numeroase generații de elevi. Aceștia au deprins atât cunoștințe și deprinderi muzicale solide, cât mai ales dragostea pentru arta muzicală universală, mulți dintre ei devenind melomani pasionați ai lașului. Și în prezent, foștii săi elevi își amintesc cu profund respect și admirație de dascălul lor de muzică, de minunatele spectacole de obiceiuri folclorice organizate în ajunul sărbătorilor de iarnă, de repetițiile diferitelor tipuri de formații corale și participările la concursurile corale soldate cu premii naționale și, mai ales, de participările permanente la concertele-lecție sau simfonice ale Filarmonicii „Moldova” din Iași, care i-au modelat într-un mod aparte în ceea ce privește sensibilitatea și dragostea necondiționată pentru arta sonoră de cel mai înalt nivel.

În paralel cu activitatea didactică, profesorul Florin Bucescu a fost preocupat de cercetarea în domeniul folclorului muzical, în calitate de membru fondator și cercetător științific-colaborator permanent al Arhivei de Folclor a Moldovei și Bucovinei, sub coordonarea folcloristului literat Ion H. Ciubotaru. De asemenea, a făcut cercetări și în domeniul paleografiei bizantine, studiind manuscrise muzicale din fonduri documentare ieșene și activând ca lector colaborator la Conservator la disciplina Paleografie muzicală bizantină (între 1978-1986 și 1992-1994). Aceste preocupări de cercetare i-au fost formate și stimulate încă din anii studenției, când a beneficiat, alături și de alți studenți, de mentoratul savantului etnomuzicolog și bizantinolog Gheorghe Ciobanu (1909-1997), renumit cercetător de la Institutul de Folclor „Constantin Brâiloiu” din București și profesor colaborator la Conservatorul „George Enescu” în anii 60.

După 1990, lui Florin Bucescu i s-au deschis noi perspective profesionale, atât în domeniul predării, cât și al cercetării, în care acumulate deja o bogată experiență. A devenit și membru al clerului, mai întâi diacon (în 1990) și apoi preot (în 1996), ca o recompensă morală pentru persecuțiile regimului politic comunist pe care le-a suferit în anii de formare. Între 1995-2005 a susținut o remarcabilă activitate de predare a muzicii psaltice ca profesor la Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vasile cel Mare” înființat la Iași în anul 1995 de către Patriarhul Daniel Ciobotea. A format câteva generații de valoroși psalți și preoți, care la rândul lor, urmând modelul mentorului lor, au continuat să desfășoare cu pasiune o bogată activitate pe tărâm muzical și teologic. Florin Bucescu a predat muzica și la Colegiul Pedagogic „Vasile Lupu” din Iași, iar din 1992 s-a titularizat la Academia de Arte „George Enescu” din Iași pe postul de conferențiar universitar, la disciplinele Muzică psaltică, Paleografie bizantină, Metodica predării Educației muzicale. În 1992 a propus, inițiat și pus bazele programului de studiu „Muzică religioasă”, inițiativă care a oferit premisele dezvoltării învățământului muzical psaltic de nivel universitar, pe plan național, cu rezultate valoroase pe termen lung. În anul 2002, Universitatea Națională de Muzică din București i-a conferit titlul de

doctor în muzică, cu lucrarea *Cântarea psaltică în manuscrisele moldovenești – secolul al XIX-lea*, sub îndrumarea profesorului istoriograf Octavian Lazăr Cosma. Pentru meritele științifice incontestabile ale tezei sale de doctorat, după publicarea acesteia, în anul 2009 i s-a acordat Premiul „Ciprian Porumbescu”, cea mai înaltă distincție a Academiei Române pentru cercetare fundamentală, iar în 2010, pentru aceeași lucrare a primit și Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. Părintele profesor Florin Bucescu s-a pensionat oficial în anul 2006, continuând însă să predea până în anul 2011 și împlinind astfel, cu rezultate performante pe multiple planuri, o activitate didactică și științifică de o jumătate de secol (1960-2011). Pe plan didactic a elaborat volumul *Învățarea cântărilor Sfintei Liturghii* (Iași, 1998), iar în plan muzical-liturgic a compus *Slujba Sfântului Emilian de la Durostorum și Liturgia în glasul al III-lea și prelucrarea corală la 2 și 3 voci egale* (în colaborare cu Vasile Spătăreanu, Iași, 2006). De-a lungul carierei a obținut distincții precum: Profesor evidențiat (1983, 1985); Premiul al III-lea la Festivalul de Compoziție corală „Gavriil Musicescu”, ediția I, Iași, 1988; Premiul I pentru interpretare corală la etapele naționale ale festivalurilor și concursurilor elevilor și studenților în perioada 1978-1989; Premii întâi pentru performanțele obținute cu corul de cameră „Camerata” al Sindicatului din Învățământ (Iași). Pentru întreaga activitate pusă în slujba învățământului muzical religios, Înalt Prea Sfințitul Teofan i-a conferit „Crucea Moldavă”, cea mai înaltă distincție acordată mirenilor.

În timpul studiilor la Conservatorul de Muzică „George Enescu” din Iași, Florin Bucescu l-a cunoscut pe Viorel Bârleanu, de care l-a legat o strânsă relație de prietenie și colaborare profesională pe întreg parcursul carierei. **Viorel Bârleanu** s-a născut în 1944 în localitatea Slobozia Pruncului din județul Suceava, în condițiile vitrege ale celui de al Doilea Război Mondial. A urmat cursurile școlii primare în localitatea Mânzești – Suceava, iar apoi pe cele gimnaziale și liceale la Liceul Internat „Costache Negruzzi” din Iași, unde l-a avut ca profesor de muzică pe Constantin Popescu, muzician cu virtuții

pedagogice remarcabile. Aspirând la nobila profesie de profesor de muzică, și-a continuat pregătirea de specialitate la Conservatorul „George Enescu” din Iași, absolvind cu rezultate foarte bune în anul 1967. A beneficiat de aceeași îndrumare a profesorilor din Conservator, de înaltă ținută academică, ca și Florin Bucescu, care i-a fost coleg de promoție.

Viorel Bârleanu a activat ca profesor la cea mai prestigioasă instituție cu profil pedagogic din Iași, fosta Școală Normală de la sfârșitul secolului al XIX-lea, devenită după cel de al doilea război mondial Liceu Pedagogic, astăzi Colegiul Pedagogic „Vasile Lupu” din Iași. A predat discipline esențiale în formarea de specialitate a viitorilor învățători, precum Muzică vocală, Metodica predării, Istoria muzicii, Folclor muzical, Ansamblu coral. A desfășurat o intensă activitate didactică, timp de peste patru decenii, cu rezultate remarcabile, formând generații de învățători bine pregătiți muzical și cu dragoste și aplecare și spre cunoașterea și promovarea valorilor muzicii folclorice autentice. I-a îndemnat mereu să culeagă și ei melodii folclorice din localitățile lor natale rurale, atunci când aveau această posibilitate. A obținut numeroase premii, pe plan național în calitate de dirijor al formațiilor corale de diferite tipuri pe care le-a coordonat de-a lungul carierei sale. Pedagog și muzician desăvârșit, lucra la cor cu elevii săi cu multă pasiune și râvnă pentru detaliu, cu scopul realizării unei interpretări muzicale cât mai corecte și expresive. S-a distins și prin activitatea metodică de excepție, între anii 1976-1996 activând ca profesor-metodist, susținând cursuri de perfecționare pentru învățătorii și educatoarele din județele Iași și Vaslui. A colaborat, de asemenea, la programul *Modernizarea învățământului umanist din Republica Moldova - Învățământul Primar*, organizat de Centrul Internațional de Limbi Moderne din Iași (Chișinău, 1997). Ca urmare a afirmării sale ca cercetător în domeniul folcloristicii, între anii 1979-1981 a fost acceptat ca lector universitar-colaborator la Conservatorul „George Enescu” din Iași, la disciplina Etnomuzicologie. Cu scop didactic, pentru îmbogățirea repertoriului școlar a redactat și publicat volume importante: *Vesel, soarele răsare* (culegere de cântece pentru copii, Iași, 1994), *Înger, îngerășul meu* (rugăciuni școlare, Iași, 1996), *Strop de Ier*, în 2 volume (colinde, cântece de stea, urări și plugușoare la 2 sau 3 voci, în colaborarea cu Viorel Munteanu, apărută la Iași, 2000), lucrare distinsă în anul 2001 cu Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. Pentru activitatea sa didactică susținută și cu rezultate meritorii, Viorel Bârleanu a obținut titlul de Profesor evidențiat în anii 1977 și 1987 și i s-a acordat și Distincția de vrednicie, de către Înalt Prea Sfințitul Daniel Ciobotea, Arhiepiscopul și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei (2000).

Colaborarea dintre Florin Bucescu și Viorel Bârleanu (Fig. 1) a fost una aparte și s-a născut din pasiunea comună pe care ambii o împărtășeau: dragostea și respectul nețărmurit pentru arta creatorului popular. La reușita acestei colaborări au contribuit în mod esențial prietenia sinceră, respectul și încrederea pe care și le acordau reciproc. Compatibilitatea dintre ei era totală: „Se confesau împreună, se indignau împreună, izbucneau în râs împreună, iar în timp ce vorbeau – nu o dată – unul începea fraza și celălalt o termina.” (Ciobotaru, 2011: 36).

Fig.1. Florin Bucescu și Viorel Bârleanu – colegi și prieteni de-o viață

Erau neîntrecați în culegerea în teren. Ambii fiind născuți la sat, cunoșteau foarte bine mentalitatea oamenilor de la țară și știau cum să comunice cu ei, pentru a-i face să se simtă în largul lor și astfel să le poată destăinui cu ușurință cântecele, strigăturile și tot ceea ce cunoșteau în legătură cu obiceiurile practicate în localitatea respectivă. De multe ori se implicau și în treburile gospodărești ale celor pe care urmau să îi intervievez, dându-le o mână de ajutor pentru a avea mai mult timp la dispoziție pentru interviu.

Cu multă migală au transcris, fiecare, câteva mii de melodii folclorice, necruțându-și sănătatea și lucrând până noaptea târziu. Se implicau în toate etapele cercetării cu multă pasiune, mânați parcă de o chemare lăuntrică, asumându-și sarcinile care le reveneau ca pe o adevărată misiune. Cei doi prieteni au avut suportul familiilor lor, fără de care nu ar fi putut cu siguranță realiza aceste performanțe științifice. În acest sens, Maria Găleată (1940-2014), colegă de promoție cu Florin Bucescu la Conservator, i-a devenit apoi soție și o mamă dedicată a celor trei copii ai familiei, fiind și o profesoară de muzică de vocație; ea a înțeles reala pasiune pentru folclor a celor doi colegi și prieteni și și-a susținut permanent soțul în mod necondiționat, preluând treburile administrative și casnice ale gospodăriei, având grijă de creșterea și educarea celor trei copii, dar și transcriind mii de fonograme „pe curat” și ajutându-i astfel în mod efectiv la realizarea proiectelor de cercetare.

Doar astfel poate fi explicată imensa capacitatea de muncă de care au dat dovadă, atât ca profesori, cât și în calitate de cercetători științifici, colaboratori cu statut permanent ai Institutului, activitate pe care o îndeplineau ca

voluntari. Trebuie menționat faptul că, în perioada comunistă, profesorii de muzică din școli și licee, mai ales cei care funcționau în unitățile de învățământ de prestigiu, trebuiau să lucreze numeroase ore suplimentare, neplătite, mult peste norma de bază, pentru a asigura pregătirea necesară participării elevilor în cadrul formațiilor corale de diverse tipuri la festivalul „Cântarea României”, dar și a evenimentelor culturale organizate în decursul anului școlar, cu diferite prilejuri. Deși erau foarte ocupați la liceele de renume la care profesau, Florin Bucescu și Viorel Bârleanu reușeau totuși să îndeplinească cu succes și dificilele sarcini cerute de munca de cercetare, atât cea de teren (susținută cel mai adesea pe parcursul vacanțelor de vară), cât și cea de transcriere muzicală, analiză și elaborare a studiilor etnomuzicologice care însoțeau antologiile muzicale.

Așa cum arăta și Ion H. Ciubotaru - coordonatorul Arhivei de Folclor a Moldovei și Bucovinei - într-un material dedicat aniversării a 75 de ani de viață a profesorului preot Florin Bucescu, parcursul științific al celor doi etnomuzicologi ieșeni nu a fost unul ușor, deoarece în anii de formare nu au avut parte de o îndrumare de specialitate suficient de lungă pentru a învăța toate „secretele meseriei” de cercetător, iar după ce s-au angajat ca profesori, nu au dispus de un cadru propice activităților de cercetare. În pofida acestor neajunsuri, prin colaborarea cu echipa de etnologi ai Institutului și printr-o muncă asiduă de autoperfecționare, sub îndrumarea directorului Arhivei, au depășit toate aceste inconveniente și, treptat, au reușit să se afirme și să fie apreciați ca specialiști de bază în domeniul folcloristicii muzicale în Moldova. „Luându-și în serios formația de etnomuzicologi, Florin Bucescu și Viorel Bârleanu aveau să-și atragă, treptat, prețuirea celor mai mulți dintre colegii de breaslă. Contribuțiile lor științifice erau urmărite cu interes, unele dintre ele fiind comentate favorabil în studii de incontestabilă autoritate. De la o etapă la alta, activitatea lor în cadrul colectivului de etnologi ieșeni (ai Institutului, n.n.) devenea tot mai vizibilă. Mergeau pe teren, transcriau melodii de pe benzi, alcătuiind un fond de fonograme, elaborau lucrări de specialitate, participau la colocvii și sesiuni științifice locale sau naționale etc. Și, trebuie neapărat adăugat, toate aceste operațiuni le efectuau fără a fi remunerați în vreun fel.” (Ciubotaru, 2011: 35).

În finalul acestei secțiuni portretistice, în loc de concluzii, inserăm încă o mărturie relevantă, aparținând directorului Arhivei, Ion H. Ciubotaru, despre felul în care cei doi conlucrau, reușind mereu să obțină împreună rezultatele optime: „I-am asistat în momente dificile ale redactării unor studii, i-am văzut captivați de o idee sau alta, aparent incapabili să renunțe la propriile păreri și totuși, găsind miraculos soluția cea mai potrivită pentru rezolvarea problemei supuse dezbaterii. Văzându-i de atâtea ori cât de firesc se completeau reciproc, mi-ar fi cu neputință să spun că aportul unuia era mai important decât al celuilalt. Este și motivul pentru care am hotărât ca ordinea semnăturilor din fruntea studiilor pe care le-au scris să alterneze.” (Ciubotaru, 2011: 37)

REPERE BIBLIOGRAFICE ETNOMUZICOLOGICE SEMNATE DE FLORIN BUCESCU ȘI VIOREL BÂRLEANU

Direcția de cercetare principală a folcloriștilor Florin Bucescu și Viorel Bârleanu a fost cea generală, propusă și urmărită pas cu pas de colectivul de cercetări ai Institutului, sub coordonarea lui Ion H. Ciubotaru: prospectarea etnofolclorică integrală a zonei Moldovei și reliefaarea principalelor categorii folclorice cu caracteristicile lor specifice. Lucrările celor doi etnomuzicologi au apărut ca publicații de sine stătătoare sau ca parte ilustrativă muzicală (studiu etnomuzicologic însoțit de antologie folclorică) în cadrul unor monografii de gen semnate de folcloriști literați de la Institutului de Cercetări Lingvistice și Dialectologie „A. Philippide” din Iași.

Iată lista publicațiilor realizate de cei doi folcloriști (selecție):

- Bucescu, Florin & Ciubotaru, Silvia & Bârleanu, Viorel, *Bătrâneasca – doine, bocete, jocuri din ținutul Rădăuților*, Caietele Arhivei de Folclor, vol. I, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, 1979.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel, *Stiluri de strigat în Moldova*, în Ciubotaru, Silvia, *Strigături din Moldova*, Caietele Arhivei de Folclor, vol. IV, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, 1984, pp. 405-455.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel, *Anexa cuprinzând principalele tipuri melodice ale colindelor din Moldova*, în Lucia Cireș, *Colinde din Moldova - cercetare monografică*, Caietele Arhivei de Folclor, vol. V, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, 1984, pp. 315-333.
- Bârleanu, Viorel & Bucescu, Florin, *Caracteristici ale melodicii baladelor din Moldova*, în Lucia Berdan, *Balade din Moldova*, Caietele Arhivei de Folclor, vol. VI, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, 1986, pp. 302-343.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel, *Aspecte ale melodicii cântecului funerar din Moldova*, în Ion H. Ciubotaru, *Folclorul obiceiurilor familiale din Moldova*, Caietele Arhivei de Folclor, vol. VII, 1986, pp. 387-443.
- Bârleanu, Viorel & Bucescu, Florin, *Melodii de joc din Moldova*, Caietele Arhivei de Folclor, vol. IX, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, 1990.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel (1991). *Folclorul muzical*. În Ciubotaru, Ion H., *Valea Șomuzului mare. Monografie folclorică*, Caietele Arhivei de Folclor, vol. XI, pp. 233-354. Iași: Universitatea „Al. I. Cuza” – Academia Română, Filiala Iași.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel, *Vechea doină bucovineană din ținutul Rădăuților (I și II)*, studiu și colecție în „Analele Bucovinei”, revistă a Academiei Române, Centrul de studii „Bucovina” Rădăuți, Anul VI/1/1999, pp.119-140 și Anul VI/2/1999, pp. 407-444.
- Florin Bucescu, *Folclorul muzical – studiu etnomuzicologic și colecție muzicală*, în Ion H. Ciubotaru, *Catolicii din Moldova. Universul culturii populare*, vol. III, *Poezia obiceiurilor tradiționale. Literatura obiceiurilor populare*, Editura Presa Bună, Iași, 2005, pp. 439-525.

Volumele de autor au reprezentat cercetări fundamentale în ceea ce privește stilul de Bătrânească din zona Rădăuților (Iași, 1979) și al melodiilor de joc din întreaga Moldovă (Iași, 1990).

Bătrâneasca – doine, cântece, bocete din ținutul Rădăuților. Cercetare monografică (Iași, 1979), primul volum al autorilor ieșeni a însemnat și prima apariție a seriei Caietele Arhivei de Folclor, publicație reprezentativă pentru Institutul de Cercetări Dialectologice și Lingvistice „Al. Phillipide”, care de-a lungul celor două decenii de apariție a fost deosebit de apreciată, atât pe plan național, cât și internațional. *Bătrâneasca* a însemnat rodul unei cercetări asidue, de peste un deceniu, fiind investigate aproximativ 50 de localități din depresiunea Rădăuților. Proiectul a demarat în mod firesc. Ca tineri studenți, cei doi bucovineni au dorit să cunoască mai bine în primul rând folclorul muzical zonei natale, de aceea au cules mai întâi sporadic, iar apoi în mod sistematic, melodii din ținutul Rădăuților. Arătând câteva mostre etnomuzicologului Gheorghe Ciobanu, profesorul lor de folclor, acesta le-a apreciat valoarea, încurajându-i să continue cercetările, deoarece melodiile culese aveau caracteristici muzicale specifice folclorului arhaic, anume cele ale vechii doine rădăuțene. Într-adevăr, cercetările ulterioare au confirmat această idee, anume că „ceea ce urmăreau cu asiduitate, de câțiva ani nu era doar un cântec bătrânesc, ci un *stil melodic unitar*, specific extremității nordice a județului Suceava și cunoscut în zonă sub numele de „bătrâneasca”. Este vorba de o melodie *trăgănată*, aparent invariabilă, care însoțește texte poetice de bocet, cântec de leagăn, baladă și cântec propriu-zis, iar în versiunile sale ritmate își asociază cântecele vocale de joc. Apare, de asemenea, într-o serie de piese instrumentale independente.” (Ciubotaru, 2011: 32-33). Cercetarea a fost realizată pe principii interdisciplinare, pe lângă partea muzicală, fiind vizată și cea literară, prin contribuția folcloristei literate Silvia Ciubotaru. Ea s-a ocupat de textele poetice, deosebit de importante în înțelegerea fenomenului folcloric și „fără de care muzica subsumată aceluși stil arhaic de interpretare nu ar fi ajuns la o asemenea înflorire” (Ciubotaru, 2011: 33), realizând transcrierea integrală fonetică și analiza acestora.

La apariția lucrării, etnomuzicologul Gheorghe Ciobanu afirma: „Valoarea materialului, atât ca realizare artistică cât și din punct de vedere științific este indiscutabilă.” (revista „Muzica”, martie, 1980, p. 33) Din punctul de vedere al autorilor, volumul *Bătrâneasca* este important pentru că prezintă „în premieră doina bucovineană arhaică din depresiunea Rădăuților, dar și pentru că *această melodică de doină reprezintă un stil muzical unitar care se infiltrează în aproape întreg repertoriul din zonă: cântecul propriu-zis, cântecul epic, cântecul de leagăn, cântecul de joc, jocul și bocetul.*” (Bucescu, Bârleanu, 2011: 161).

Datorită valorii de patrimoniu pe care o reprezintă pentru zona Bucovinei, volumul menționat a fost reeditat sub titlul *Stilul muzical arhaic din ținutul Rădăuților* în 2013 la Suceava, la inițiativa etnomuzicologului Dr.

Constanța Cristescu de la Centrul Cultural Bucovina din aceeași localitate. Spre deosebire de prima apariție, în care era vizată și partea literară, cea din 2013 se axează în primul rând pe partea muzicală, beneficiind de revizuirea completă a studiului etnomuzicologic și completarea colecției muzicale. Aceasta din urmă include partiturile redactate computerizat, la care s-au atașat, sub fiecare piesă, textele integrale transcrise în graiul zonei, însă fără utilizarea semnelor fonetice, pentru o accesibilizare a citirii și înțelegerii acestora.

Studiul etnomuzicologic revizuit este organizat urmărind aspecte importante precum: zona de circulație, atestările muzicale, funcțiile melodicii, elementele de limbaj (melodica cu scări, ambitus, cadențe, recitativele și pasajele vorbite, ritmica și forma arhitectonică, raportul vers-melodie), aspectele particulare pe genuri, interpretare-creație, stilul de bătrânească în raport cu genuri muzicale din spații învecinate, concluzii, bibliografie. De pildă, referitor la melodică, autorii constată că scările caracteristice melodiilor de bătrânească sunt cele oligocordice. Predomină trei sisteme prepentatonice (*tritonía anhemitoniká la – fa# – mi*, *tritonía anhemitoniká la – sol – mi* și *tricornidia minoră sol – fa# – mi*), care generează celelalte scări oligocordice prezente în melodica de bătrânească. Intervalele preferate în configurarea scărilor muzicale sunt *terța mică* (la – fa# sau sol – mi), *secunda mare*, iar în cazul recitativelor, intervalul de *primă*. (Bucescu & Bârleanu, 2013: 24-26). Recitativele sunt un alt element esențial în muzica bătrânească, care redau caracterul parlando. Unele doine sunt alcătuite dintr-un lanț de recitative pe două trepte, cu sau fără pasaje melodizate. Recitativele se pot face pe trepte precum *mi*, *la*, *si*, *sol* și mai rar pe *fa#*. Dintre acestea, cele pe treapta I (*mi*) sunt cele mai răspândite (Bucescu & Bârleanu, 2013: 40). Pasajele vorbite, care se află la limita dintre sunetul vorbit și cântat, „sunt folosite dintr-o necesitate expresivă și pentru a îmbogăți expresivitatea prin variație timbrală.” (Bucescu & Bârleanu, 2013:47). Ambele maniere de interpretare, recitativică și vorbită, se pot îmbina în decursul aceleiași fraze, creând atmosfera recitativică specifică a bătrâneștii. În ceea ce privește ritmica, se evidențiază sistemul ritmic parlando-rubato mai ales în genurile interpretate solo (doină, bocet, cântec propriu-zis în stil tăgănat) și ritmică măsurată, chiar de tip ostinato ritmic – pentru piesele interpretate în grup (genurile nupțiale precum cântecul miresei, cântecul adresat nunului etc.). Secțiunea referitoare la ritmică este însoțită de exemple muzicale (ca de altfel fiecare din părțile de text ale studiului care descriu elementelor de limbaj muzical), constând în schemele ritmice ale diverselor genuri, pornind de la doină sau cântece în stil doinit și ajungând și la piesele în ritm măsurat (*giusto*, *aksak*, *divizionar*) (2013: 48-58)

Colecția muzicală a volumului cuprinde 230 de melodii, organizate pe genuri și în funcție de modul de interpretare – vocale – doine, cântece, bocete și instrumentale – în stil rubato și de joc. Ea reprezintă partea centrală a lucrării, deoarece conține melodii vechi, culese direct de la sursă, cu valoarea de patrimoniu, care pot servi drept modele pentru interpreții de astăzi, pentru

ca stilul de bătrânească să fie în continuare păstrat. Din păcate, acest volum, ca de altfel și majoritatea culegerilor de folclor publicate de specialiști din țară, nu sunt folosite de către interpreți, ci suscită, cel mai adesea, doar interesul cercetărilor. Publicul larg, interpreții de scenă și de multe ori nici chiar profesorii și instructorii de formații cu specific folcloric nu le cunosc sau le sunt greu accesibile, ținând cont că tirajul unor astfel de publicații de specialitate este destul de mic, dar mai ales din cauza faptului pentru că doar din partitură, este foarte greu de recreat melodia folclorică, aceasta învățându-se în mod normal din oralitate. Personal, în calitate de profesor la Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași și coordonator al Ansamblului „Floralia” al acestei instituții, utilizez foarte des melodiile din culegerile de folclor, atât în cadrul cursurilor de folclor, cât și la repetiții, pentru concertele susținute cu scopul de a promova folclorul vechi românesc publicului ieșean. A se vedea în Referințe „Ansamblul Floralia” (2018).

CD-ul audio atașat volumului crește valoarea volumului reeditat, comparativ cu prima ediție. El conține 53 de exemple muzicale de arhivă, aparținând următoarelor categorii: Doine vocale cu text liric; Doine vocale cu text epic; Doine și cântece de leagăn; Doine, cântece și strigături la nuntă; Cântece neocasionale; Bocete vocale și momente instrumentale de bocit; Doine instrumentale; Melodii instrumentale de joc. Înregistrările muzicale inserate pe CD acoperă întreaga paletă de repertoriu specifică stilului de bătrânească, constituind mostre autentice de interpretare a stilului doinit rădăuțean, pe care cei interesați pot să le asculte și astfel să se inspire pentru o interpretare cât mai apropiată de original. Autorii consideră că „maniera de interpretare arată că melodia de *bătrânească* se naște din graiul viu folosit de localnici. O culoare deosebită în interpretare este dată de felul zicerii recitativelor și a pasajelor vorbite” (Bucescu & Ciubotaru & Bârleanu, 1979: XLIV). De o apreciere aparte se bucură rapsodul Aglaia Baimacean din comuna Straja, județul Suceava, deținătoare a unui repertoriu vechi, foarte bogat, dar și creatoare în același timp, atât de texte, cât și de melodii în stil de bătrânească. Dintre melodiile reprezentative de pe CD, interpretate de acest rapsod, menționăm, de pildă, doina vocală cu text liric, *Mândră, mândrulița mea* (track-ul 8 de pe CD-ul atașat volumului *Stilul muzical arhaic din ținutul Rădăușilor*), culegerea fiind realizată în anul 1971, atunci când interpreta avea vârsta de 69 de ani. „Stilul ei de interpretare se remarcă prin simplitate și expresivitate. În timpul interpretării ea își construiește melodia în special cu ajutorul recitativelor pe treptele întâi și a patra (*mi, la*), cu pasaje vorbite, de dimensiuni variabile, cu un număr mic de recitative melodizate întreșesute cu fraze structurate pe mici formule melodice. (...) Cântecele sale dezvăluie înaltul nivel artistic al creației populare existent în *Bătrâneasca rădăuțeană*.” (Bucescu & Bârleanu, 2013: 73)

Un alt exemplu relevant de performare, de data aceasta instrumentală, a unei melodii în ritm măsurat este *Bătrâneasca* culeasă din

comuna Bilca, de la interpretul Ilie Mihăilă, de 83 ani, la fluier mic fără dop, culegerea fiind realizată în anul 1969 (track-ul 49 de pe CD). Se evidențiază interpretarea plină de culoare și expresivitate a lui Ilie Mihăilă, cu ornamentica executată cu suplețe și însoțirea melodiei de isonul gutural, specifică manierii vechi de interpretare la fluierul moldovenesc fără dop.

♩ = 88 Bilca, Sv.

Fluier *Hang sempre*

Fig. 2. Bătrâneasca, fluier, Ilie Mihăilă, Bilca - Suceava (Bârleanu & Bucescu, 2021: 332)

Lucrarea impresionează prin valoarea materialului muzical inclus, dar și prin rigoarea studiului etnomuzicologic. Acesta a fost elaborat conform celor mai înalte standarde științifice moderne și urmărește caracteristicile elementelor de limbaj muzical specifice melodiilor în stil de bătrânească, într-un stil sintetic, clar, coerent, cu exemple muzicale concludente. Sunt foarte interesante și conexiunile realizate de autori între repertoriul de bătrânească și alte stiluri muzicale învecinate.

Al doilea volum de autor, *Melodii de joc din Moldova*, editat ca volumul al IX-lea al Caietelor Arhivei de Folclor, a apărut tot la Iași, în anul 1990. Este o lucrare de mari dimensiuni, însumând 554 de pagini, alcătuită din *Studiu introductiv* (pp. 1-65), *Antologie* (pp. 67-502), *Proveniența materialelor incluse* (pp. 503-554). Lucrarea s-a bucurat de aprecierea specialiștilor, atât a celor din Iași: „Volumul /.../ reprezintă o cercetare exemplară, unică în bibliografia de specialitate a melosului coregrafic din această parte a țării.” (Ciubotaru, 2011: 36), cât și a celor din capitală. Iată un scurt extras din recenzia realizată de etnomuzicologul Speranța Rădulescu: „Impresionantă prin întindere (500 de pagini) și reconfortantă prin conținut, ea se structurează în jurul unui corpus de aproape 800 de piese muzicale, transcrise după toate aparențele vizuale, corect și cu minuție. /.../ prezentarea «tipurilor» de jocuri constituie, după părerea mea, contribuția teoretică cea mai consistentă a domnilor Viorel Bârleanu și Florin Bucescu. Sprijinindu-se pe o excelentă cunoaștere a folclorului moldovenesc, cei doi autori conexează denumirile, particularitățile muzicale și particularitățile coregrafice și relevează congruențe și dispariții între planuri. Din mănunchi de congruențe indubitabile, ei stabilesc parametrii și în același timp criteriile de departajare a categoriilor de jocuri.” (Rădulescu, 1990: 15-16).

Datorită valorii intrinseci pe care o reprezintă pentru patrimoniul imaterial moldovenesc, și cel de al nouălea volum al Caietelor Arhivei de Folclor a fost reeditat în anul 2021, sub titlul *Melodii instrumentale de joc din Moldova* la Editura Muzicală din București, ca urmare a inițiativei și a sprijinului generos acordat de etnomuzicologul dr. Constanța Cristescu (prin Centrul Cultural Bucovina din Suceava), cea care a susținut și reapariția primului volum, după cum s-a menționat anterior. Mi-a revenit de această dată onoarea și răspunderea de a îngriji această ediție secundă a *Melodiilor de joc din Moldova*, misiune care s-a arătat a fi una deloc ușoară, mai ales datorită amplitudinii colecției muzicale, care a trebuit redactată computerizat (la această dificilă operațiune au contribuit nu mai puțin de cinci tehnoredactori) și aranjată în pagină. Am avut însă deosebită plăcere de a colabora la îngrijirea ediției cu domnul Viorel Bârleanu, care a făcut completările și corecturile necesare.

Varianta din 2021 are un număr mai amplu de pagini (648), diferența de paginație rezultând din rescrierea computerizată a partiturilor, precum și din restructurarea în format tabelat a secțiunii finale a cărții, Proveniența

materialelor incluse. Aceasta a fost redenumită „Index alfabetic al jocurilor incluse în Antologie, cu precizarea reperelor în Arhiva de Folclor”, restructurarea tabelată fiind necesară pentru o mai facilă vizualizare și accesare a acestor informații. Studiul introductiv este structurat în două părți. Prima parte, intitulată „Considerații istorice” prezintă evolutiv, din perspectivă critică, stadiul cercetărilor melodiilor de joc. Au fost aduse și câteva completări și actualizări binevenite, prin trecerea în revistă a titlurilor de culegeri de folclor apărute după 1990 (anul apariției primei ediții) care conțin melodii de joc, însoțite de observații pertinente privind conținutul și modul de organizare/abordare metodologică ale acestora. Din această categorie de culegeri de folclor, se evidențiază lucrarea lui George Sârbu, *Folclor muzical instrumental din Moldova. Ținutul Bacăului* (Iași, 2003) și mai ales cea a Constanței Cristescu, *Folclor muzical din Bucovina*, vol. II și III (Suceava, 2017). Ambele conțin material muzical valoros și utilizează o abordare științifică, profesionistă.

Cea de-a doua secțiune a Studiului introductiv reprezintă și partea centrală a acestuia, prin prezentarea caracteristicilor jocurilor, abordare originală realizată pentru prima dată pentru zona Moldovei. Jocurile sunt clasificate mai întâi pe criteriul circulației, în jocuri de circulație generală (pe tot cuprinsul Moldovei – 5 jocuri: *Bătuta, De doi, Hora, Rusasca, Sârba*), cu circulație zonală (pe diversele zone etnofolclorice din cuprinsul Moldovei – au fost clasificate 9 astfel de jocuri: *Arcanul, Bătrâneasca, Burduiul, Chindia, Ciobănașul, Ciobăneasca, Corăgheasca, Huțulca, Trilișești*) și cu circulație locală (restrânsă, 1-2-3 localități învecinate, există peste 300 de jocuri locale, cu denumiri diverse). La rândul lor, fiecare joc din categoriile menționate sunt apoi descrise din perspectivă muzicală, dar și cu unele trimiteri la coregrafia specifică, ceea ce asigură o mai bună înțelegere a fenomenului orchestric, cu caracter sincretic. O mențiune aparte trebuie făcută în cazul clasificării melodiilor de joc cu circulație locală. În urma analizei acestor tipuri de dansuri, autorii au descoperit cinci subcategorii: 1. jocuri care prezintă similitudini melodice și coregrafice cu jocurile cu circulație generală; 2. jocuri care provin din repertoriul ocazional de Anul Nou și al ciclului familial; 3. un grup mai restrâns de jocuri care au trăsături comune cu unele jocuri zonale; 4. jocuri ale căror caracteristici principale provin din ritmurile asimetrice, din schimbările de tempo sau de metru, precum și unele particularități coregrafice; 5. melodii de joc în care pot fi recunoscute intonații asimilate, ca urmare a contactelor ce au existat între români și popoarele vecine. (Bârleanu, Bucescu, 2021: 60). De asemenea, precizăm că în varianta revizuită a volumului, fiecare joc este exemplificat muzical printr-o partitură preluată din Antologie.

Corpusul de melodii din Antologie este unul amplu, cuprinzând 792 de tipuri melodice, selectate pe criterii genuistice, de structură muzicală, coregrafice și estetice din aproximativ 3000 de fonograme transcrise de cei doi etnomuzicologi. Pentru acest proiect au servit însă ca material

documentar, aproximativ 4-5000 de melodii, culese în mai bine de două decenii, de către întreaga echipă de specialiști implicată în proiectele de amploare propuse, formată din: Larisa Agapie, Lucia Berdan, Viorel Bârleanu, Constantin Bostan, Florin Bucescu, Silvia Chiper, Lucia Cireș, Ion H. Ciubotaru, Silvia Ciubotaru, Mircea Fotea și Ștefan Popa.

Finalul lucrării aduce informațiile cu privire la proveniența materialelor muzicale, redenumită „Index alfabetic al jocurilor incluse în Antologie, cu precizarea reperelor în Arhiva de Folclor”, după cum am precizat mai sus, dar ca element de noutate este inserată și o Anexă, sub formă tabelată, intitulată „Jocuri selectate în vederea realizării unui CD audio”. Sunt incluse, la fiecare din cele trei categorii de jocuri clasificate după criteriul circulației, câteva piese reprezentative, oferindu-se informațiile necesare pentru depistarea lor atât în Antologie, cât și reperatele din Arhivă, viteza metronomică, localitatea, județul și instrumentul la care a fost cântat. Anexa a fost gândită pentru a ajuta la selecția de melodii necesare unui CD ilustrativ atașat cărții, CD care, din păcate, din motive independente de voința autorilor, nu a putut fi realizat. Poate pe viitor va fi posibil, „într-o lume academică mai luminată și mai generoasă”, așa cum spunea în prefața volumului, inițiatoarea-responsabilă de proiect, etnomuzicolog dr. Constanța Cristescu.

Cu siguranță, este mai mult decât binevenită repunerea în circulație a acestui veritabil tezaur muzical moldovenesc. Practic, fiecare melodie dintre cele 792 incluse, reprezintă în sine o adevărată bijuterie muzicală, chiar dacă poate avea dimensiunile cele mai succinte, de doar 8 măsuri; fiecare joc este o chintesență a gândirii muzicale profunde a omului simplu, dar iubitor de frumos, cunoscător al tradițiilor folclorice cu origini străvechi. Potențialul acestor melodii este unul foarte ridicat, putând fi utilizate în orice context care presupune ilustrare muzicală a jocului moldovenesc, care se impune prin vigoare, frumusețe, inventivitate melodică și dinamism. Am probat împreună cu Ansamblul „Floralia” pe care îl coordonez, valoarea unică a melodiilor din volumul discutat. Am repetat și apoi interpretat scenic, instrumental, cu o formație restrânsă de tip taraf (fluier, vioară, cobză, tobă), un număr de cinci melodii de joc din Bucovina, însoțite de strigături vocale adecvate, preluate din volumul Silviei Ciubotaru (1984). Atât la repetițiile cu studenții și colaboratorii instrumentiști, cât și în spectacolele susținute cu Ansamblul „Floralia”, atmosfera a fost una efervescentă, melodiile și strigăturile având un extraordinar efect atât asupra interpreților, cât și publicului. A se vedea în referințe, Ansamblul „Floralia” (2022).

În afara celor două remarcabile volume de autor, Florin Bucescu și Viorel Bârleanu au realizat și alte studii de sinteză etnomuzicologică care abordează principalele categorii ocazionale și neocasionale din zona Moldovei. Spațiul limitat al lucrării de față și vastitatea materialului vizat nu îmi permite să fac o analiză a întregii tematici a studiilor celor doi autori, ci doar o succintă trecere în revistă. Astfel, au publicat materiale muzicologice despre

genurile funebre (bocetul și cântecul de priveghi din Moldova); în ceea ce privește genurilor nupțiale, a fost vizată mai ales zona Rădăuților și a Șomuzului Mare. Caracteristicile muzicale ale cântecului propriu-zis din zona Bucovinei au fost revelate pe baza repertoriului cules din Valea Șomuzului Mare (județul Suceava). De asemenea, au fost culese, transcrise și analizate un număr mare de tipuri melodice de balade din Moldova (publicate în volumul *Balade din Moldova* al folcloristei literate Lucia Berdan, în secțiunea *Folclorul muzical*), descoperire deosebit de importantă care a oferit informații noi cu privire la tipurile de balade existente în această provincie. O altă reușită științifică a celor doi folcloriști a fost elaborarea studiului intitulat *Stiluri de strigat din Moldova* (Ciubotaru, IV, 1984). Folcloriștii ieșeni au reușit „să evidențieze aspectele ritmico-melodice ale strigăturilor din zona Moldovei, cercetând comparativ un număr mare de piese, dintre care cele mai reprezentative au fost introduse într-o colecție de mici proporții.” (Bucescu & Bârleanu, 2011, p. 170). Studiul constituie o premieră în ceea ce privește strigăturile, cel puțin pe zona Moldova, dacă nu și pe plan național.

Un alt pas important în derularea vastului proiect de cercetare a zonei Moldovei, derulat la Institutul de Cercetări Lingvistice și Dialectologie „Al. Philippide din Iași, la care și-au adus contribuția și cei doi etnomuzicologi este și volumul al cincilea ale seriei Caietele Arhivei de Folclor, intitulat *Colinde din Moldova* (Iași, 1984) semnat de folclorista literată Lucia Cireș. Despre acest important gen ocazional calendaristic, cu origini străvechi, s-a afirmat adeseori în literatura de specialitate că în Moldova ar fi slab reprezentată. Cercetările întreprinse de către echipa de specialiști ai institutului infirmă însă acest lucru, deoarece în decursul celor aproape trei decenii de culegere sistematică au fost descoperite un număr important de colinde, cu o tematică literară și muzicală variată. Astfel, concluziile cercetătoarei Lucia Cireș din finalul studiului *Colinda în Moldova* pe care l-a elaborat, evidențiază existența a două zone importante în ceea ce privește obiceiul colindatului în Moldova: „o arie sudică, poate de tranziție între Muntenia și Moldova, cu particularități specifice Dunării de Jos, în care colindatul are caractere mai arhaice (cete de flăcăi riguros organizate care colindă pe la toate casele, repertoriu laic, interpretare antifonică) și o arie nordică similară din multe puncte de vedere cu nordul Transilvaniei (cete mixte, neorganizate, diferențiate numai după vârstă, care colindă preferențial și au un repertoriu preponderent apocrif), prezentând și elemente comune cu obiceiul la ucraineni.” Între cele două zone menționate „există și o zonă centrală, cu formele cele mai disolute, cu puncte în care obiceiul lipsește cu desăvârșire sau este sporadic (...) Aici sunt total absente cetele bărbătești, se colindă și în, sau numai în, Ajunul Anului Nou, când cetele sunt numai feminine, iar repertoriul este sărac, mai mult religios sau livresc.” Această zonă intermediară „coincide cu cea de maximă frecvență și varietate a formelor de teatru popular”. (Cireș, 1984: LXVII-XVIII)

Contribuția muzicologică a folcloriștilor Florin Bucescu și Viorel Bârleanu la volumul al V-lea al Caietelor Arhivei de Folclor a constatat în publicarea, în anexa volumului, a 72 de tipuri melodice de colinde. Acestea au fost selectate dintr-un număr mult mai mare de melodii de colindă transcrise. Din păcate, din motive de lipsă de spațiu, etnomuzicologii nu au avut posibilitatea să publice și un studiu muzicologic cu privire la colindele din Moldova, acest lucru rămânând să fie realizat poate de alți cercetători, în viitor. Cei doi etnomuzicologi afirmă că „descoperirea și publicarea tipurilor melodice ale colindei reprezintă o premieră pentru spațiul moldovenesc”, ceea ce „dă posibilitatea corelării cu colinde din alte zone folclorice românești” (Bucescu & Bârleanu, 2011:172).

Metodele utilizate de cei doi autori sunt cele consacrate de etnomuzicologia din a doua jumătate a secolului XX, pornind mai ales de la modelul oferit în studiile sale de către Gheorghe Ciobanu, care le-a fost profesor și le-a sugerat și i-a încurajat să cerceteze muzica veche folclorică din zona Rădăușilor, proiect încununat de succes care i-a lansat în cariera etnomuzicologică. Florin Bucescu și Viorel Bârleanu au folosit în studiile lor informare prealabilă solidă, bazată pe documente preluate din culegeri vechi, reușind de multe ori ca prin metoda comparației să descopere originea unor melodii. De-a lungul carierei lor, la cei doi folcloriști se poate constata o perfecționare a stilului etnomuzicologic, prin realizarea de sinteze coerente, concise, cu permanente trimiteri la exemple muzicale concrete. Ca și Gheorghe Ciobanu – savantul etnomuzicolog sau Ion H. Ciubotaru – renumit folclorist literat și etnolog, etnomuzicologii ieșeni Florin Bucescu și Viorel Bârleanu folosesc în studiile lor un limbaj muzical tehnic, dar fără împrumuturi forțate din alte domenii, cu un grad ridicat de accesibilitate, ceea ce a condus la realizarea de discursuri muzicologice emblematiche, formulate clar și sintetic, cu impact la specialiști, cunoscători și iubitori ai folcloristicii românești.

CONCLUZII

1. Tematica abordată de Florin Bucescu și Viorel Bârleanu în domeniul etnomuzicologiei este una deosebit de valoroasă, deoarece prin studiile lor, au acoperit „petele albe” existente pe harta etnofolclorică a României.
2. Volumele de autor, *Stilul muzical arhaic din ținutul Rădăușilor și Melodii instrumentale de joc din Moldova* sunt lucrări de cercetare fundamentală, cu caracter monografic și un grad înalt de originalitate. Ele pot fi considerate adevărate arhive scrise și audio, care pot fi utilizate cu succes pentru învățarea și reinterpretarea în actualitate, a muzicii vechi țărănești culese direct de la sursă.
3. Studiile abordează principalele genuri muzicale ocazionale și neocasionale, fiind însoțite de antologii muzicale reprezentative.

4. Stilul muzicologic al celor doi folcloriști se distinge prin claritate, concizie, coerență și utilizarea unui vocabular de specialitate, fără prețiozități inutile.
5. Potențialul de valorificare al studiilor și antologiilor muzicale elaborate de cei doi cercetători este unul foarte mare, atât științific, cât și interpretativ, din păcate, însă, prea puțin explorat și utilizat până în prezent.

Prin pasiunea și munca lor asiduă, voluntară, de peste trei decenii în domeniul culegerilor și al studiilor etnomuzicologice, Florin Bucescu și Viorel Bârleanu au reușit să surprindă fenomenul folcloric practicat de interpreții țărani din Bucovina și Moldova, contribuind astfel pe plan național la dezvoltarea folcloristicii românești din a doua jumătate a secolului XX. Ei reprezintă modele de cercetători dedicați muncii lor, și în același timp, modele umane demne de urmat. Cei doi folcloriști vor rămâne în istoria etnomuzicologiei românești prin faptul că au pus bazele unui fond documentar cu valoare de patrimoniu, care va constitui indubitabil o sursă inepuizabilă de informație și inspirație și pentru generațiile viitoare.

REFERENCES

- Bucescu, Florin & Ciubotaru, Silvia & Bârleanu, Viorel (1979). Bătrâneasca – doine, bocete, jocuri din ținutul Rădăuților [Bătrâneasca – doinas, laments, dances from Rădăuți area], [Folklore Archive Notebooks], vol. I, Iași: Universitatea „Al. I. Cuza”.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel (1984). Stiluri de strigat în Moldova [Shouting styles that accompany dancing in Moldavia]. In Ciubotaru, Silvia, Strigături din Moldova / Shouting from Moldavia, Caietele Arhivei de Folclor, vol. IV (pp. 405-455). Iași: Universitatea „Al. I. Cuza”.
- Bârleanu, Viorel & Bucescu, Florin (1990). Melodii de joc din Moldova / Music for dancing from Moldavia. Caietele Arhivei de Folclor, vol. IX. Iași: Universitatea „Al. I. Cuza”.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel (1991). Folclorul muzical / The Musical Folklore. In Ciubotaru, Ion H., Valea Șomuzului mare. Monografie folclorică / The Valley of Great Somuz. Folklore Monograph, Caietele Arhivei de Folclor, vol. X1, pp. 233-354. Iași: Universitatea „Al. I. Cuza” – Academia Română, Filiala Iași.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel (2013). Stilul muzical arhaic din ținutul Rădăuților / Archaic musical style from Rădăuți County. Suceava: Editura Mușatinii.

- Bârleanu, Viorel & Bucescu, Florin (2021). *Melodii instrumentale de joc din Moldova / Instrumental dance songs from Moldavia*. București: Editura Muzicală.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel (2018). *Folcloristică muzicală – Moldova. Studii, culegeri, transcrieri/ Musical folklore – Moldavia. Studies, collections, transcriptions*. Iași: Editura Artes.
- Bucescu, Florin & Bârleanu, Viorel (2011). *Melosul folcloric în Caietele Arhivei de Folclor / Musical folklore in the Notebooks of the Folklore Archive*. În Dănilă, Irina Zamfira (ed.), *Folcloristul și bizantinologul preot dr. Florin Bucescu – 75 de ani/ Folklorist and bizantinologist Priest, PhD Florin Bucescu – 75 years old* (pp. 161-179). Iași: Editura Artes.
- Ciubotaru, Ion H. (2011). *Lanțul / The Chain*. În Dănilă, Irina Zamfira (ed.), *Folcloristul și bizantinologul preot dr. Florin Bucescu – 75 de ani / Folklorist and bizantinologist Priest, PhD Florin Bucescu – 75 years old* (pp. 27-37). Iași: Editura Artes.
- Dănilă, Irina Zamfira (ed.) (2011). *Folcloristul și bizantinologul preot dr. Florin Bucescu – 75 de ani / Folklorist and bizantinologist Priest, PhD Florin Bucescu – 75 years old*. Iași: Editura Artes.

WEB REFERENCES

- Ansamblul „Floralia” / “Floralia” Ensemble (2018), *Concert de muzică folclorică veche românească* [Concert of old Romanian traditional music], retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=eHl2nRcJcNw&t=1142s>, accessed on 07.08.2023
- Ansamblul „Floralia” / “Floralia” Ensemble (2022), *Concert de muzică folclorică veche din Bucovina* [Concert of old traditional music from Bukovina, retrieved from <https://www.facebook.com/AnsamblulFloralia/videos/554981596061951>, accessed on 07.08.2023